

**Навчально-методичний центр цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності Луганської області**

Пожежна безпека у побуті (порадник)

2024

Порадник «Пожезна безпека у побуті» створений для розповсюдження серед широких верств населення з метою інформування про найбільш поширені причини виникнення пожеж у побуті та засоби запобігання їх небезпечним наслідкам.

Олешко Ф.П.,

в.о начальника – заступник начальника (з навчально-виробничної роботи) Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Луганської області;

Нетребенко А.Ю.,

методист обласного методичного кабінету (безпеки життєдіяльності населення) Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Луганської області;

Єфімова О.В.,

методист кабінету навчального Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Луганської області.

Зміст

ВСТУП.....	4
1. Як уникнути пожежі через коротке замикання.....	5
2. Дотримуйтеся правил електробезпеки у побуті.....	6
3. Пічне опалення – правила безпеки.....	7
4. Як правильно діяти, якщо стався витік газу?	8
5. Правила поводження з газовими балонами.....	9
6. небезпечні дитячі пустощі.....	11
7. Дії у випадку пожежі у багатоповерховому будинку.....	11
8. Що робити, відчувши запах диму в під'їзді?	12
9. Обережно, чадний газ!	13
10. Як виходити із задимленого приміщення.....	15
11. Правильні дії при порятунку постраждалих під час пожежі.....	16
12. Як діяти, якщо на людині загорівся одяг?	17
13. Коли не можна гасити пожежу водою?	18
14. Перша допомога при опіках в домашніх умовах.....	19
Список використаних джерел.....	20

Вступ

За даними Державної служби України з надзвичайних ситуацій, упродовж 2023 року в Україні зареєстровано 67 934 пожежі. Унаслідок пожеж загинуло 1 472 людини, у тому числі 40 дітей; 1 551 людина отримала травми, у тому числі 145 дітей. Прямі збитки склали 23089448 тис.грн.

Навіть в умовах повномасштабної війни серед причин виникнення пожеж переважає необережне поводження з вогнем – 56,3%. При цьому 37,6% від усіх пожеж сталися у будинках та спорудах житлового призначення.

В квартирі або приватному будинку існує безліч факторів, здатних призвести до пожежі:

- несправність електроприладів і електропроводки. Замикання електроприладів, розташованих біля штор, м'яких меблів, здатне викликати сильне загоряння. Також фактором ризику є електроприлади, підключені за допомогою трійника до однієї розетки, - це викликає перевантаження проводки;
- порушення правил експлуатації пічного опалення: тріщини на печах, розміщення горючих речовин та матеріалів безпосередньо перед топковим отвором; відсутність металевого листа на підлозі перед отвором; невчасне видалення золи й шлаку; закріплення на димових трубах антен телевізорів, радіоприймачів тощо;
- свічки і лампи. Заборонено завішувати світильники, бо через перегрів вони можуть спалахнути. Свічки в приміщенні є небезпекою, адже їх нерідко забувають загасити, або ж залишена без нагляду свічка може впасти;
- куріння в квартирі. Куріння в ліжку, викидання непогашених недопалків у відро для сміття може створити загрозу безпеці;
- побутовий газ. Вибух балонів з газом, витік газу;
- горючі речовини. Масла, жири, гас, бензин, що зберігаються вдома, є факторами ризику і посилюють горіння;
- підпал. Навмисний або випадковий підпал квартири, під'їзду, горища.

Квартира є пожежонебезпечною зоною - тут присутня велика кількість тканин, дерево, пластик. Всі ці матеріали добре підтримують горіння, викликаючи швидке поширення вогню і чадного газу.

Тому пильність і уважне ставлення до питань пожежної безпеки - це обов'язкова міра, що допоможе захистити майно і убезпечити життя мешканців будинку.

ЯК УНИКНУТИ ПОЖЕЖІ ЧЕРЕЗ КОРОТКЕ ЗАМИКАННЯ

Коротке замикання в електромережі є однією з основних причин пожеж у побуті та на робочому місці. Коротке замикання виникає, коли існує прямий контакт між електричними провідниками в колі, що спричиняє надлишковий струм і швидке підвищення температури. Щоб уникнути подібних нещасних випадків, важливо вжити деяких запобіжних заходів і дотримуватися певних порад щодо безпеки.

Щоб запобігти коротким замиканням, важлива правильна електрична установка. Обов'язково найміть професійного, сертифікованого електрика для виконання будь-якого типу електромонтажу чи ремонту у вашому домі чи на робочому місці. Крім того, використовуйте якісні кабелі, вилки та з'єднання та переконайтеся, що вони відповідають нормам безпеки та стандартам.

Уникайте перегріву кабелів. Переконайтеся, що ви не перевантажуєте електричні ланцюги та не використовуєте кабелі з меншою потужністю, ніж це необхідно. Крім того, уникайте розміщення кабелів у місцях, де вони можуть піддаватися впливу високих температур або тертя гострими предметами.

Використовуйте засоби захисту, такі як запобіжники, автоматичні вимикачі та пристрої захисту від перенапруг. Ці пристрої допоможуть виявити та відключити струм у разі короткого замикання, таким чином запобігши подальшому пошкодженню.

Уникайте використання подовжувачів із перевантаженням, бо це може збільшити ризик короткого замикання. Уникайте підключення занадто багатьох пристроїв до одного подовжувача, оскільки це може спричинити надлишковий струм і надмірне нагрівання кабелів.

Виконуйте регулярне технічне обслуговування електричних систем.

ДОТРИМУЙТЕСЯ ПРАВИЛ ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКИ У ПОБУТІ

➤ Не вмикайте одночасно декілька потужних електроприладів.

➤ Не можна витягати вилку з розетки, тягнучи її за шнур.

➤ Не торкайтеся до електропроводів, ізоляція яких ушкоджена.

➤ Електричні пристрої дозволяється чистити від забруднення і пилу або

переносити тільки після їх відключення від електромережі.

- Не користуйтеся електроприладами напругою 220 Вольт у ванній кімнаті, у підвалі або на вулиці.
- Використовуйте тільки справні запобіжники заводського виготовлення.
- Не припускайте попадання вологи всередину електричних пристроїв.
- Не використовуйте нестандартні або виготовлені власноруч електричні пристрої.
- Не залишайте без нагляду ввімкнені в електромережу електричні пристрої.
- В аварійних випадках негайно відключіть електричний пристрій від електромережі.

Категорично забороняється:

- обгортати електролампи та світильники папером, тканиною або іншими горючими матеріалами, експлуатувати світильники зі знятими плафонами (розсіювачами);
- закривати чи засмічувати вентиляційні отвори в корпусі електричного пристрою;
- розташовувати поруч з включеними електроприладами легкозаймисті предмети та речовини;
- вилазити на дахи будівель, на дерева, на драбини, якщо при цьому можливе наближення до проводів повітряних ліній електропередач на відстань менше 1 метра;
- самостійно підніматися на опори ліній електропередачі, відкривати двері трансформаторних підстанцій, включати у них рубильники або автоматичні вимикачі та проводити будь-які ремонтні роботи у діючих електроустановках.

Всі необхідні роботи мають виконувати фахові електрики!

ПІЧНЕ ОПАЛЕННЯ – ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ

Одною з поширених причин виникнення пожеж у побуті в холодну пору року є порушення правил пожежної безпеки при експлуатації пічного опалення. Адже кожна піч або камін – джерело вогню, що є потенційно небезпечним.

У разі користування пічним опаленням необхідно:

- перед початком, а також протягом усього опалювального сезону слід очищати димоходи та печі від сажі, щоб не сталось її займання. Очищення від сажі та різноманітного бруду необхідно провадити для опалювальних печей періодичної дії на твердому та рідкому паливі – не рідше одного разу на три місяці;
- біля кожної печі перед топковим отвором на горючій підлозі слід прибити металевий лист розміром не менше 0,5 x 0,7 м;
- усі димові труби та стіни на горищі, через які прокладено димові канали, повинні бути заштукатурені й побілені;
- золу й шлак, що їх видаляють із топки, необхідно заливати водою та виносити в спеціально відведені місця. Не дозволяється висипати золу й шлак поблизу будівель.

Під час використання пічного опалення не допускається:

- залишати печі, які топляться, без нагляду або доручати нагляд за ними малолітнім дітям;
- користуватися печами, які мають тріщини;
- розміщувати паливо, інші горючі речовини та матеріали безпосередньо перед топковим отвором;
- зберігати непогашені вуглини та попіл у металевому посуді, встановленому на дерев'яній підлозі або горючій підставці;
- сушити й складати на печах одяг, дрова, інші горючі предмети та матеріали;
- застосовувати для розпалювання печей легкозаймисті та горючі рідини;
- використовувати для топлення дрова, довжина яких перевищує розміри топки;
- здійснювати топлення печей із відкритими дверцятами топки;
- закріплювати на димових трубах антени телевізорів, радіоприймачів тощо;
- зберігати у приміщенні запас палива, який перевищує добову потребу.

ЯК ПРАВИЛЬНО ДІЯТИ, ЯКЩО СТАВСЯ ВИТІК ГАЗУ?

Навіть у воєнний час неможна забувати про правила безпеки у побуті, зокрема, щодо поводження з газовим обладнанням.

Отже, якщо ви відчули запах газу в приміщенні, де встановлено газове приладдя:

- негайно перекрийте вентилялі на газовому приладді і крани подачі

газу перед ними;

- виведіть людей із загазованих та сусідніх приміщень;
- відчиніть вікна та двері для провітрювання;
- викличте аварійну службу газу за телефоном «104»;
- з прибуттям бригади аварійної газової служби дійте за її

вказівками.

Відчувши запах газу на вулиці (біля газового колодязя), біля газорозподільчого пункту, біля газобалонної установки:

- повідомте аварійну службу газу;
- за можливості організуйте охорону місця загазованості до прибуття аварійної бригади служби газу;
- не допускайте людей в загазовану зону.

Якщо стався вибух газу та пожежа в приміщенні:

- негайно перекрийте крани подачі газу;
- викличте пожежну охорону за телефоном «101» та аварійну службу газу за телефоном «104»;
- надайте домедичну допомогу потерпілим, при необхідності, викличте швидку медичну допомогу за телефоном «103»;
- не дозволяйте входити стороннім у приміщення, де стався вибух;
- до приїзду спеціалістів залишіть все на своїх місцях, зберігайте обстановку на місці вибуху (пожежі).

Категорично забороняється:

- проводити самовільну газифікацію будинку (квартири, садового будиночку), переставлення, заміну та ремонт газового обладнання;
- проводити перепланування приміщень, де встановлені газові прилади;
- вносити зміни у конструкцію газових приладів, змінювати устрій димових і вентиляційних систем (каналів), заклеювати вентиляційні канали, замурувати «кишеню» і люки, що призначаються для очищення димоходів;
- вимикати автоматику безпеки і регулювання, користуватися газом при несправних газових приладах, автоматики, арматури і газових балонів.

Необхідно:

Неухильно дотримуватися правил користування газовими приладами, стежити за тим, щоб вони були чистими і справними.

Користуватися віконними кватирками для систематичної вентиляції приміщень.

Перевіряти наявність тяги в димоходах опалювальних печей перед розпалюванням та під час роботи цих приладів.

Стежити за справністю припливно-витяжної вентиляції.

Вимагати від начальників житлово-експлуатаційних контор перевірки вентиляції та димоходів не менше одного разу на квартал.

Пам'ятайте й про те, що:

При відсутності тяги користуватися колонками, котлами для місцевого опалення, гарячого водопостачання та печами категорично забороняється.

Не можна розміщувати баки для кип'ятіння білизни на звичайних конфорках газової плити. Посуд із широким дном потрібно встановлювати на спеціальні конфорки з високими ребрами.

Не можна дозволяти дітям користуватися газовими приладами.

Економно використовуйте газ.

Не залишайте без нагляду газові прилади увімкненими навіть на короткий час.

ПРАВИЛА ПОВОДЖЕННЯ З ГАЗОВИМИ БАЛОНАМИ

Нерідкі випадки, коли балон, що зберігався на морозі, заносили в тепле приміщення, де газ розширювався й розривав балон. При цьому навіть маленький п'ятилітровий балончик під час хімічного вибуху може спалити будинок.

У виробничих процесах часто застосовують різноманітні балони, призначені для зберігання, перевезення та використання стиснених, зріджених чи розчинних газів під тиском 0,615 Мілі Паскалів.

Найчастішими причинами вибухів балонів є:

- удари або їх падіння, особливо при високих чи низьких температурах, оскільки у першому випадку різко зростає тиск у балоні за рахунок нагрівання газу, що міститься у ньому, а у другому - матеріал, з якого виготовлений балон, набуває крихкості;
- переповнення балона зрідженим газом без залишення вільного нормованого об'єму (біля 10% від усього об'єму балона);
- нагрівання балона сонячними променями чи іншими джерелами, що спричиняє збільшення тиску у ньому вище припустимого;

- помилкове використання балона, наприклад наповнення кисневого балона метаном;
- занадто швидке наповнення балона, яке також супроводжується різким нагріванням газу і, як наслідок, збільшенням тиску.

При зберіганні балонів необхідно їх розміщувати на відстані не менше 1 м від джерел тепла та на відстані не менше 5 м від джерел відкритого полум'я. Переміщення балонів здійснюють за допомогою спеціально пристосованих для цього візків або інших пристроїв. Балони зберігаються і транспортуються з накрученими запобіжними ковпаками. Під час перевезення у горизонтальному положенні між балонами встановлюються підкладки із дерев'яних брусів з вирізаними гніздами, та надягаються мотузкові або гумові кільця товщиною не менше 25 мм (по два кільця на балон), на які балони опираються, при цьому вентиля балонів укладають в один бік. Перевезення балонів у вертикальному положенні здійснюють у спеціальних контейнерах або без них з використанням прокладок між балонами і стропувальним закріпленням від можливого падіння.

Газові балони зберігаються як у спеціальних приміщеннях (складах), так і на відкритому повітрі за умови їх захисту від сонячних променів та дії атмосферних опадів.

Наповнені балони зберігаються у вертикальному положенні в спеціальних гніздах, клітках або огорожуються бар'єром для запобігання їх падінню. Балони без башмаків можуть зберігатись у горизонтальному положенні на дерев'яних рамах або стелажах.

Склади для зберігання балонів з газами будуються одноповерхові з негорючих матеріалів, що не утворюють іскор. При зберіганні на балони не повинно потрапляти сонячне проміння. Не допускається зберігати разом з балонами вибухо- та пожежонебезпечні матеріали. Приміщення повинні добре вентилюватися. Електричні мережі повинні бути виконані в іскрозахисному варіанті.

Балони з отруйними газами зберігають в спеціальних закритих приміщеннях. При обслуговуванні, переміщенні і транспортуванні балонів повинні виконуватись правила безпеки, що виключають можливість травмування людей та пошкодження балонів.

Довіряйте перевірку та ремонт газового устаткування тільки кваліфікованим фахівцям.

НЕБЕЗПЕЧНІ ДИТЯЧІ ПУСТОЦІ

На жаль, досить часто причиною виникнення пожеж стають дитячі пустоці з вогнем. Трапляється це тому, що батьки в повсякденних турботах не завжди усвідомлюють, яку небезпеку ховає в собі вогонь, який потрапляє у руки дитини.

З раннього віку у дітей виникає бажання бути самостійними. Однак таке прагнення без контролю дорослих може призвести до

нешасного випадку, а інколи – непоправної трагедії.

Щоб уникнути лиха, слід пам'ятати, що дітям категорично заборонено:

- бавитися із сірниками, палити папір та інші предмети у приміщеннях;
- переносити відкритий вогонь з одного місця на інше;
- без нагляду дорослих запалювати вогнища із сухого листя, сміття, різних відходів та інших матеріалів, а також залишати їх непогашеними після пікніків на природі;
- вмикати електричні та газові прилади: дітям молодшого віку – без дорослих, старшим – якщо вони не оволоділи правилами експлуатації побутових електроприладів;
- класти іграшки та інші предмети на гарячі плити або ж на опалювальні електроприлади; - запалювати легкозаймисті предмети чи рідини.

ДІЇ У ВИПАДКУ ПОЖЕЖІ У БАГАТОПОВЕРХОВОМУ БУДИНКУ

На кожному поверсі висотного будинку мають бути обладнані пожежні крани. Тому при заселенні варто завести собі у квартиру невеличкий ствол з діаметром 9 мм, щоб у будь-яку точку квартири можна було протягнути шланг і загасити пожежу. Проте, якщо загорілася, наприклад, проводка, неможна гасити водою, а треба від'єднати прилад або відключити взагалі електрику у квартирі чи на поверсі.

Бажано, щоб у кожній квартирі був вогнегасник до 5 літрів для ліквідації невеликого загорання.

Якщо у багатоповерхівці чути запах диму, треба повільно відкрити двері, щоб полум'я не потрапило до квартири.

Категорично забороняється користуватися ліфтами під час пожежі. Покидати будівлю слід внутрішніми сходами, які завжди мають бути вільними, а не захарашченими непотребом.

Якщо пожежа сталася у квартирі, і ви не можете загасити її, треба викликати «101». Слід прикрити рот і ніс мокрою пов'язкою, лягти на підлогу і повзти до виходу з квартири. Спробуйте тильною стороною долоні, чи гаряча ручка. Якщо її можна відкрити, треба відкривати потихеньку, щоб не спровокувати ще більшого розповсюдження вогню. Якщо є можливість, треба вийти. Якщо можливості немає, треба дістатися до балкону таким же способом. Зачиніть балконні двері і кличте на допомогу.

Якщо пожежа сталася у сусідів за зачиненими дверима, треба викликати рятувальників та забезпечити евакуацію людей із під'їзду.

ЩО РОБИТИ, ВІДЧУВШИ ЗАПАХ ДИМУ В ПІД'ЇЗДІ?

Якщо ви відчули характерний запах диму в під'їзді, не можна недооцінювати ступінь небезпеки. У такому випадку необхідно:

1. Якщо дим не густий, і ви відчуваєте, що дихати можна, то спробуйте по можливості визначити місце горіння (квартира, поштовий ящик, сміттєзбірник і т.п.), а по запаху - що горить (електропроводка, гума, їжа на столі та ін.).

2. Пам'ятайте, що вогонь і дим на сходовій клітці поширюються від низу до верху.

3. Якщо вам вдалося виявити осередок, то спробуйте його загасити самостійно або за допомогою сусідів підручними засобами.

4. Якщо загасити пожежу не є можливим, то повідомте мешканців будинку і, не створюючи паніки, спробуйте вийти назовні, використовуючи сходові марші або через пожежні сходи балкона. Проходячи по задимлених ділянках, постарайтеся подолати їх, затримуючи дихання або закривши рот і ніс вологою тканиною.

5. Якщо дим йде з квартири, і звідти чути крики, то можна, не чекаючи пожежників, вибити двері. (Пам'ятайте, що горіти може в передпокої, і є ймовірність виходу вогню прямо на вас. І друге - зламавши двері, ви тим самим підсилите приплив повітря і відповідно горіння).

6. Якщо ж, вийшовши на сходову клітку, ви потрапили в густий дим, то потрібно негайно повернутися в квартиру і щільно закрити двері. А дверні щілини і вентиляційні отвори, в які може проникати дим, необхідно заткнути

мокрими ганчірками. Якщо дим все ж проникає, то покиньте передпокій і закрийтеся в кімнаті, можна вийти на балкон або лоджію і постаратися повернути до себе увагу.

8. При наявності постраждалих викличте швидку допомогу.

9. Якщо ви живете в будинку підвищеної поверховості, то тут на випадок виникнення пожежі передбачені додаткові заходи щодо забезпечення вашої безпеки. Це незадимлювані сходи, системи димовидалення, внутрішній протипожежний водопровід, автоматична пожежна сигналізація в квартирах. У будинках меншої поверховості на лоджіях і балконах передбачені металеві сходи з 9 по 5 поверхи, тому нагадуємо, що забивати і захаращувати люки на балконах і лоджіях забороняється так само, як і проводити демонтаж сходів.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Вчасно виявлена пожежа, швидке і чітке повідомлення на номер 101, правильно вжиті початкові дії до прибуття пожежників дозволять уникнути найгірших наслідків.

ОБЕРЕЖНО, ЧАДНИЙ ГАЗ!

Отруєння чадним газом – поширене і підступне явище, бо цей газ отруює організм непомітно, запаморочує свідомість, викликає млявість, слабкість. Людина не відчуває моменту, коли потрібно бити на сполох та тікати на свіже повітря.

Чадний газ - це продукт неповного згорання різних видів палива, деревини, сміття тощо. Найбільша кількість його у вихлопних газах двигунів внутрішнього згорання та побутових опалювальних печак.

Цей газ безбарвний, він не має запаху. Особливо небезпечно, що його неможливо відчутти. Чадний газ легший за повітря. Він заповнює помешкання за 15-20 хвилин, накопичується спочатку під стелею, а потім опускається до підлоги. Крім того, монооксид вуглецю, як називають чадний газ вчені, може утворювати з повітрям вибухові суміші.

Причинами накопичення чадного газу в приміщеннях, гаражах, підвалах та кабінах автомобілів при працюючих двигунах є щільно зачинені двері та вікна. Часто в житлових приміщеннях, бажаючи зберегти тепло, зачиняють витяжку, коли ще не прогоріло паливо.

Для попередження отруєння вміст чадного газу в повітрі не повинен перевищувати 20 міліграм на кубічний метр. Люди, які перебувають у приміщенні, акумулюють у собі чадний газ. Характер отруєння залежить від концентрації чадного газу у повітрі, терміну дії та індивідуальної чутливості людини.

Якщо вміст окису вуглецю у повітрі надто великий, людина непритомніє. Через 20-30 хвилин з початку вдихання великої концентрації чадного газу настає смерть людини. Але значно частіше спостерігається поступовий розвиток симптомів отруєння. При легкому ступені отруєння спостерігається шум у вухах, біль в області скронь та лоба, миготіння та потемніння в очах, відчуття спраги, тривога і страх.

При середньому ступені отруєння людина на певний час непритомніє, але повертається до тями відразу, якщо її винести на свіже повітря. Характерними ознаками середнього ступеню труєння є почервоніння обличчя, збудження, неадекватність поведінки, галюцинації, підвищення температури тіла до 38-40 градусів.

При важкому отруєнні збудження людини змінюється кволістю, апатією, з'являється сонливість, свідомість затьмарена, зіниці розширені. Людина непритомніє на тривалий час, виникає розлад дихання. Характерними ознаками тяжкого отруєння є порушення дихання, іноді його повна зупинка.

Особливо важко переносять отруєння чадним газом діти, вагітні жінки, люди, які хворіють на легеневі та серцеві захворювання.

У разі отруєння чадним газом потерпілого слід негайно винести на свіже повітря, покласти його на спину, розстебнути комір і ремінь, обережно піднести до носа ватку, змочену нашатирним спиртом. Потерпілого необхідно вкрити ковдрою або теплим одягом, обкласти грілками, напоїти міцним гарячим чаєм чи кавою. При необхідності зробити штучне дихання, обов'язково звернутися до лікаря.

Штучне дихання треба починати негайно в разі погіршення або відсутності ознак дихання (способом рот в рот або рот в ніс, при цьому попередньо покласти на рота шар марлі, хустку або тканину).

Найкращий лікувальний засіб при отруєнні чадним газом – тривале вдихання кисню. Для цього використовують кисневі подушки. На голову і груди потерпілому кладуть холодний компрес. Коли потерпілий при свідомості, йому обов'язково потрібно дати гарячий напій.

Уникнути трагедії можна лише дотримуючись правил користування опалювальними приладами в побуті. Перед початком опалювального сезону котельні, теплогенераторні та калориферні установки, печі, газове обладнання та інші прилади мають бути старанно перевірені й відремонтовані.

У разі користування пічним опаленням:

- перед початком, а також протягом усього опалювального сезону слід очищати димоходи та печі від сажі, щоб не припустити займання;
- біля кожної печі перед топковим отвором на горючій підлозі слід прибити металевий лист розміром не менше 50 на 70 см;
- відстань від печей до товарів, стелажів, шаф та іншого обладнання повинна бути не менше 70 см, а від топкових отворів - не менше 125-ти;
- в жодному разі не можна повністю закривати заслінку димоходу печі.

При користуванні електрообігрівальними приладами не дозволяється:

- застосовувати для опалення приміщення нестандартне (саморобне) електронагрівальне обладнання або лампи розжарювання;
- експлуатувати кабелі та проводи з пошкодженою ізоляцією;
- залишати без нагляду на виході з приміщення або квартири ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади.

Не можна заводити двигун автомобіля при зачинених дверях гаража, довго перебувати або спати у кабіні автомобіля з працюючим двигуном.

ЯК ВИХОДИТИ ІЗ ЗАДИМЛЕНОГО ПРИМІЩЕННЯ

- Якщо у приміщенні, де ви перебуваєте, або поверхами вище сталася пожежа, зона задимлення може бути дуже великою. У такому випадку від вас потрібна буде витримка і розважливість.
- Перед тим як виходити через двері, їх слід обережно відчинити на кілька сантиметрів (в жодному разі не можна різко відкривати або вибивати двері, бо миттєвий доступ кисню може викликати викид полум'я). Найкраще це робити так: стати на коліно обличчям до дверей і виставити одну ногу вперед на відстань 5 см від дверей, трохи відчинити двері, прикриваючи корпус тіла дверним полотном, що забезпечить ваш захист від перепаду температури і впливу полум'я.
- Після того, як ви відкрили двері, необхідно витримати декілька секунд й оцінити обстановку. Якщо ви впевнилися, що на шляху виходу з будівлі ще немає сильного задимлення та високої температури, необхідно, не втрачаючи жодної секунди, негайно залишити будинок, рухаючись по коридорах та сходових клітинах.
- **Користуватися ліфтом у разі пожежі категорично заборонено!** Ліфтова шахта є шляхом для розповсюдження диму та отруйних продуктів горіння. До того ж, при пожежі ліфт часто відключають і можна опинитися в пастці між поверхами.
- Якщо ви опинились у приміщенні відрізаними вогнем, димом, високою температурою від основних шляхів евакуації, то насамперед необхідно перешкодити доступу диму і продуктів горіння у ваше приміщення, для чого негайно закрити усі щілини у дверях та під ними ганчірками, рушниками, шторами тощо.

- Без крайньої необхідності не рекомендується використовувати синтетичні тканини, бо їхнє горіння (термічний розклад) супроводжуються утворенням високотоксичних речовин та їдкою диму. Якщо у приміщенні є вода, то усі ганчірки для захисту дверей необхідно змочити.
- У приміщенні, яке заповнене димом, необхідно обережно підповзти до вікна, закрити при цьому ніс та рот зволоженою тканиною, яка відіграє роль фільтру від впливу небезпечних продуктів горіння.
- Рухатись у задимленій зоні поповзом необхідно тому, що більшість нагрітих газоподібних отруйних речовин та дим скупчуються у верхній частині приміщення. Крім того, у випадку пожежі у приміщенні температура на рівні очей у 6 разів вища, ніж температура на рівні підлоги! До того ж, знизу буде більш висока концентрація кисню, необхідного для дихання.
- Коли Ви опинились біля вікна, трохи привідчиніть його та дихайте через щілину. Чекайте на допомогу. Коли допомога (пожежні підрозділи) прибула, зверніть на себе увагу.
- Ніколи не стрибайте з вікна без явної на це необхідності (кожен другий стрибок з четвертого поверху при пожежі є смертельним). Якщо стрибати все ж таки доведеться, спочатку викиньте по можливості через вікно м'які речі: матрац, подушки тощо, спробуйте залізти на підвіконня, повиснути на ньому на руках, щоб зменшити висоту паління.
- Після того, як ви залишили будинок, де сталася пожежа, не повертайтеся, навіть якщо це здається безпечним! Дим, продукти горіння, раптовий «ривок» полум'я можуть спіймати вас у пастку. Прибуття пожежної охорони необхідно чекати на безпечній відстані.

ПРАВИЛЬНІ ДІЇ ПРИ ПОРЯТУНКУ ПОСТРАЖДАЛИХ ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ

В умовах війни може статися ситуація, коли неможливо викликати пожежну службу: відсутність зв'язку, віддалена відстань або щільні обстріли. У таких обставинах слід знати, як правильно діяти задля порятунку постраждалих.

- Перед тим, як увійти у приміщення, що горить, накрийтеся мокрою ковдрою, будь-яким одягом чи щільною тканиною;
- Відчиняйте двері з особливою обережністю: відчиняйте повільно, прикриваючи себе дверним полотном, щоб забезпечити захист від перепаду температури та впливу полум'я;

- У сильно задимленому приміщенні рухайтесь поповзом або пригинаючись;
- Для захисту від чадного газу необхідно дихати через зволожену тканину;
- У першу чергу рятуйте дітей, людей з інвалідністю та літніх людей. Пам'ятайте, що маленькі діти від страху часто ховаються під ліжко, в шафу або забиваються у куток;
- Побачивши людину, на якій горить одяг, зваліть її на землю та швидко накиньте пальто, плащ або будь-яку ковдру чи покривало (бажано зволожена) і щільно притисніть до тіла, за необхідності, викличте медичну допомогу;
- Якщо загорівся ваш одяг, падайте на землю і перевертайтеся, щоб збити полум'я, в жодному разі не біжіть – це сприяє роздуванню вогню.

ЯК ДІЯТИ, ЯКЩО НА ЛЮДИНІ ЗАГОРІВСЯ ОДЯГ?

Екстремальна ситуація, коли на вас або іншій людині загорівся одяг, може викликати жах і паніку. Тому перше, що необхідно зробити, - швидко опанувати себе і діяти наступним чином:

- У жодном у разі не біжіть, адже тоді одяг загориться ще більше. Слід зупинитися та якомога швидше зняти одяг.

- Якщо не вдалося, падайте на підлогу та покачайтеся, аби збити полум'я. Під час цього необхідно захищати очі та обличчя руками.

Якщо горить одяг на іншій людині:

- зупиніть її, не давайте їй бігти;
- допоможіть швидко скинути палаючу одягу або загасити її водою;
- накиньте на палаючу людину ковдру, куртку тощо, але залишайте голову відкритою, щоб потерпілий не задихнувся продуктами горіння;
- викличте швидку допомогу;
- надайте домедичну допомогу.

Як допомогти:

- обливайте місця опіків великою кількістю води (15 хвилин і більше), будьте обережні, щоб уникнути переохолодження постраждалого, особливо взимку;
- зніміть всі речі з обпеченої ділянки тіла (одяг, пасок, годинник, обручка та інші речі);
- не знімайте одягу чи інші речі, що прилипли до обпеченої ділянки;
- обгорніть обпечену ділянку свіжою, чистою, гладкою тканиною;
- не змащуйте обпечені ділянки мазями, жирами тощо;
- не проколуйте пухирі;
- якщо опік великий, покладіть потерпілого на землю, підніміть його ноги;

- перевіряйте пульс та дихання кожні 10 хвилин до прибуття «швидкої».

КОЛИ НЕ МОЖНА ГАСИТИ ПОЖЕЖУ ВОДОЮ?

По-перше, категорично заборонено гасити водою електроприлади! Пожежні та електрики попереджають: вода здатна проводити електрику, що створює ризик удару струмом.

Що ще не можна гасити водою:

- палаючий бензин;
- гас,
- інші нафтопродукти,
- магній (може утримуватися в автомобільних запчастинах, приладах та багато де ще),
- рослинну олію.

Існують такі речовини, які гасити водою просто небезпечно:

- азид свинцю – якщо вологість зростає до 30%, він вибухає;
- бітум - при гасінні його водою, починається викид і горіння посилюється;
- залізо крем'янисте - на повітрі самозаймається;
- кальцій фосфористий - при з'єднанні з водою виділяється займистий фосфористий водень;
- карбіди лужних металів - вибухають, якщо на них спрямувати струмінь води;
- кислоти (сірчана, азотна, соляна) та речовини, до складу яких входять ці кислоти – відбувається екзотермічна реакція;
- калій переокис – горіння посилюється та можливий вибух;
- натрій сірчаноокислий - при гасінні водою сильно розігрівається і може статися спалах;
- селітра – при контакті із водою відбувається вибух (сильний викид), горіння посилюється;
- хлорсульфінорова кислота – реагує на воду вибухом.

(Це не повний перелік речовин, які протипоказано гасити водою).

Попадання води в зону горіння викликає такі наслідки:

За короткий час, поки струмінь з'єднує руки людини, зайнятої гасінням, і дрти, що оголилися від вогню, струм здатний нанести небезпечну для життя і здоров'я електротравму.

Ризик підвищується, якщо ємність зроблена з струмопровідних матеріалів (наприклад, металу), руки мокрі тощо. Так, залити водою палаючу розподільну шафу, недосвідчена людина знищить ті прилади, які ще не були пошкоджені полум'ям.

Якщо водою був залитий електричний прилад, відключений від мережі тільки апаратурою (вимикачами, рубильниками і т. д.), але не від'єднаний від

неї фізично, існує ризик обходу струму по залитих ділянках. Тоді якісь частини приладу можуть зненацька опинитися під струмом.

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ОПІКАХ В ДОМАШНІХ УМОВАХ

Що робити у випадку, коли ви облилися окропом чи доторкнулись до гарячої праски? Адже опіки завжди дуже болючою та неприємною травмою. Часто вони супроводжуються такими симптомами, як почервоніння або лущення шкіри, виникненням пухирів та набряку, появою блідості або навіть

обвуглення шкіри.

Перш за все, негайно зупиніть контакт з джерелом опіку.

Обробіть рану прохолодною водою чи водою кімнатної температури.

Категорично заборонено прикладати до рани лід. Не обробляйте уражену поверхню шкіри жодними кремами чи жирними речовинами.

Є помилкова думка, що опік слід одразу обробити пантенолом, проте в міжнародних рекомендаціях надання допомоги під час опіку його немає. Якщо він і може допомогти, то радше під час загоєння ран.

Зніміть будь-який одяг або прикраси, що знаходяться поблизу ділянки опіку. Але не чіпайте речей, які прилипли до ураженої шкіри.

Прикрийте рану стерильною пов'язкою.

Дайте потерпілому випити води, щоб зменшити інтоксикацію та уникнути зневоднення.

Можна також дати знеболювальний лікарський засіб, наприклад парацетомол чи ібупрофен, які використовують для полегшення болю будь-якого типу та інтенсивності.

Якщо було отримано опік обличчя або очей, краще посадити людину. Це допоможе зменшити набряк, на відмінну від лежачого положення.

Звертатися до лікаря слід у залежності від типу та ступеня опіку.

Незначні опіки можна лікувати самостійно в домашніх умовах.

Головне – запобігати потраплянню бруду на уражену ділянку шкіри та не розривати пухирів, які можуть утворитися в цьому місці.

У разі сильного опіку необхідно звернутися за професійною медичною допомогою. Наприклад, в разі ураження великої ділянки шкіри (більший, ніж ваша долоня) або виникнення глибокої рани, у разі опіку, що викликає блідість або обвуглення шкіри та якщо уражена ділянка на обличчі, руках, ногах або статевих органах, внаслідок яких виникли пухирі.

При будь-яких проявах інфікування, виникнення неприємного запаху з рани, гною чи посилення больового синдрому, негайно звертайтеся до лікаря.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. ПРАВИЛА пожежної безпеки в Україні, затверджені Наказом МВС України від 30.12.2014 № 1417, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.03. 2015 р. № 252/26697.
3. Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій <https://dsns.gov.ua/>
4. Сайт Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту. АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА про пожежі та їх наслідки в Україні за 12 місяців 2023 року <https://idundcz.dsns.gov.ua/upload/2/0/1/8/2/6/2/analychna-dovidka-pro-pojeji-122023.pdf>
5. Сайт Міністерства охорони здоров'я України <https://moz.gov.ua/>